

Brüssel, 7. mai 2025
(OR. en)

8672/25

Institutsioonidevaheline
dokument:
2024/0079 (NLE)

EDUC 135
SOC 255
JEUN 64
DIGIT 81
ENV 309

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Nõukogu
Teema:	Eelnõu: nõukogu soovitus Euroopa kvaliteeditagamise ja tunnustamise süsteemi kohta kõrghariduses – <i>Vastuvõtmine</i>

1. Alaliste esindajate komitee kinnitas 30. aprillil 2025, et on kokku leppinud eespool nimetatud soovitusel eelnõus, nagu see on esitatud käesoleva dokumendi lisas.
2. Seetõttu palutakse hariduse, noorte, kultuuri ja spordi nõukogul see soovitusel eelnõu 12. mail 2025 oma istungil vastu võtta.
3. Pärast vastuvõtmist avaldatakse soovitus *Euroopa Liidu Teatajas*.

Eelnõu: nõukogu soovitus

Euroopa kvaliteeditagamise ja tunnustamise süsteemi kohta kõrghariduses

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 165,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

1. Kvaliteeditagamise süsteemid on tähtsad selleks, et kehtestada kvaliteetsed haridusstandardid ning suurendada usaldust kõrgharidussüsteemide ja -asutuste vahel kogu Euroopa haridusruumis ja ka mujal. Need süsteemid on riikidevahelise koostöö oluline osa. Kõrghariduse kvaliteedi tagamine on vastastikuse usalduse alus, mis teeb võimalikuks riikidevahelise koostöö ja sujuva õpirände.
2. Peamine vastutus pakutavate haridusvõimaluste kvaliteedi eest lasub kõrgharidusasutustel, kelle jaoks peaks kõrgeimate standardite saavutamine olema üks peamine prioriteet ning kes peaksid selle eesmärgi saavutamise tagamiseks töötama välja kvaliteeditagamise strateegiad ja protsessid.

3. Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suuniste rakendamine on olnud oluline samm Euroopa kõrgharidusruumi tugevdamisel ning see on toetanud kvaliteedikultuuri loomist kõrgharidussüsteemides ja -asutustes kogu Euroopas, ent neid standardeid ja suuniseid ei ole kõigis liikmesriikides veel täielikult rakendatud.
4. Üle Euroopa on ühiskondades toimumas dünaamilised muutused, mis on tingitud rohe- ja digipöördest, tehisintellektiga kaasnevatest võimalustest ja probleemidest, demograafilistest probleemidest ja kiiresti muutuvast geopoliitilisest olukorrast. Kõrgharidussüsteemid peaksid nendele muutustele mitte ainult reageerima, vaid ka aktiivselt kaasa aitama ja neid juhtima. Kvaliteeditagamise protsessid peaksid asjakohastel juhtudel kõrgharidusasutusi sellel ümberkujundaval teekonnal toetama, pakkudes eksperdihinnanguid, et parandada nende pakutava õppe kvaliteeti.
5. Tuleks tegeleda vajadusega muuta kvaliteeditagamise protsessid paindlikumaks, rahvusvahelisemaks ja eesmärgipärasemaks, tagades samas, et need protsessid keskenduvad jätkuvalt kõrgeimate kvaliteedistandardite tagamisele. Kõrgkooli lõpetanutelt tagasiside saamine õppe- ja karjäärivõimaluste ning nende omandatud hariduse, oskuste ja võimete asjakohasuse kohta on väärtuslik seirevahend, mida saab kasutada kõrgkooli ja süsteemi tasandil kvaliteedi ja asjakohasuse tagamiseks. Hariduse omandanute käekäigu jälgimise Euroopa algatus¹ on aidanud muuta sellist jälgimist süstemaatilisemaks ja võrreldavamaks.
6. Erinev riiklik kvaliteeditagamise kord muudab kõrghariduse valdkonnas tehtava riikidevahelise koostöö endiselt keerukaks, takistades ühiste õppekavade väljatöötamist ning piirates kõrgharidusasutuste ja üliõpilaste haridusvõimalusi. On oluline, et formaalsete nõuete täitmise tõendamise kõrval oleks tagatud jätkuv rõhuasetus ja pühendumine hariduse andmise pidevale täiustamisele, mis on kvaliteedi tagamisel kesksel kohal.

¹ Nõukogu 20. novembri 2017. aasta soovitus haridusasutuse lõpetanute käekäigu jälgimise kohta (ELT C 423, 9.12.2017, lk 1).

7. Kõrgharidusringkonnad ja liikmesriigid hindavad kõrgelt olemasolevaid vahendeid, nagu Euroopa lähenemisviisi ühisõppekavade kvaliteedihindamisele (edaspidi „Euroopa lähenemisviis“),² kuid erinevate riiklike lähenemisviiside tõttu on rakendamine endiselt napp.
8. Ühisõppekavad on saanud Euroopa haridusruumi tunnuseks ja neid hindavad kõrgelt kõik kõrghariduse sidusrühmad. Adekvaatne kvaliteeditagamise kord on eeltingimus, et tagada nende ühisõppekavade laialdane rakendamine kõikjal liidus. Ühise Euroopa kraadi märgise andmine eelnevalt kindlaks määratud kriteeriumide alusel võib aidata lahendada olemasolevaid ühisõppekavade kvaliteedi tagamise ja akrediteerimisega seotud probleeme. Hilisemas etapis saaks ühise Euroopa kraadi abil anda täiendavat hoogu sellele, et riikidevahelisse koostöösse kaasatud kõrgharidusasutustel oleks lihtsam koostada ühisõppekavasid ja anda ühiskraade, kooskõlas Bologna protsessi vahenditega.
9. Kuigi arutelud ühise Euroopa kraadi üle on käimas, ei ole Euroopa Liidu Nõukogu veel vastu võtnud otsust selle võimaliku kasutuselevõtu kohta ning kõiki käesolevas nõukogu soovitusel sisalduvaid viiteid ühisele Euroopa kraadile tuleks mõista seda arvestades. Nõukogul on vaja selget ja üksikasjalikku teavet, et teha tõenditel põhinev otsus järgmiste sammude kohta ühise Euroopa kraadi suunas liikumisel.
10. II lisas esitatud Euroopa kriteeriumides on sätestatud ühise Euroopa kraadi märgise põhielemendid ja nende kriteeriumidega on tagatud kõrgeimate standardite järgimine riikidevaheliste õppekavade pakkumisel ning neis on kajastatud sellise märgise Euroopa eripära. Need kriteeriumid ei ole kohustuslikud ega õiguslikult siduvad, kuid vastastikuse usalduse tagamiseks antakse ühise Euroopa kraadi märgis ainult siis, kui kõik need kriteeriumid on täidetud.

² Euroopa kõrgharidusruumi ministrite poolt 2015. aasta mais heaks kiidetud Euroopa lähenemisviisi eesmärk on „kõrvaldada ühisõppekavade väljatöötamise oluline takistus, kehtestades nende õppekavade jaoks standardid, mis põhinevad Euroopa kõrgharidusruumi kokkulepitud vahenditel, kohaldamata täiendavaid riiklikke kriteeriume“.

11. Need ühise Euroopa kraadi määrgise saamise Euroopa kriteeriumid võivad olla aluseks kriteeriumidele, mida kohaldatakse ühise Euroopa kraadi suhtes hilisemas etapis, kui nõukogu otsustab pärast seda, kui on analüüsinud komisjoni hindamisaruannet, mis käsitleb ühise Euroopa kraadi määrgise rakendamist, ja ühise Euroopa kraadi (mida on kirjeldatud nõukogu resolutsioonis ühise Euroopa kraadi määrgise kohta ja võimaliku ühise Euroopa kraadi loomiseks vajalike järgmiste sammude kohta: Euroopa konkurentsivõime ja Euroopa kõrghariduse atraktiivsuse suurendamine) teostatavusuuringut, astuda samme ühise Euroopa kraadi kasutuselevõtmiseks. Nimetatud teostatavusuuringu raames tuleks muu hulgas hinnata põhjalikult neid Euroopa kriteeriume, mille alusel ühine Euroopa kraad välja antaks, ja vastavaid kvaliteedi tagamise menetlusi, mis on aluseks nõukogu otsusele võimaliku ühise Euroopa kraadi kriteeriumide kohta.
12. Kooskõlas nõukogu soovitusega, mis käsitleb võimaluste loomist tulemuslikuks Euroopa kõrghariduskoostööks,³ toetavad mitmed liikmesriigid Euroopa lähenemisviisi kasutamist ning liiguvad järk-järgult kõrgkoolipõhisemate välise kvaliteeditagamise süsteemide suunas, muutes seeläbi riikidevahelise kõrghariduskoostöö tõhusamaks ja paindlikumaks. Sisemise kvaliteeditagamise süsteemide tugevdamine on oluline samm protsesside kiirendamise suunas ja tagab samal ajal kõrgeimad kvaliteedistandardid.

³ Nõukogu 5. aprilli 2022. aasta soovitus, mis käsitleb võimaluste loomist tulemuslikuks Euroopa kõrghariduskoostööks (ELT C 160, 13.4.2022, lk 1).

13. Kõrgharidusasutuste liidud, näiteks Euroopa ülikoolide liidud, on riikidevahelises koostöös esirinnas. Nõukogu järeldustes, milles käsitletakse Euroopa ülikoolide algatust „Kõrghariduse, teadusuuringute, innovatsiooni ja ühiskonna ühendamine: tee sillutamine Euroopa kõrghariduse uuele mõõtmele“,⁴ märgitakse, et „Euroopa ülikoolide“ eesmärk on parandada riikidevahelise koostöö kvaliteeti institutsioonidevaheliste strateegiate kaudu, milles on ühendatud õppimine ja õpetamine, teadusuuringud, innovatsioon ja teadmussiire majandusse ja ühiskonda ning millega edendatakse poliitilisi ja ühiskondlikke muutusi. Samuti on need olulised platvormid teadus- ja innovatsioonimõõtme edasiarendamiseks kõrgharidusasutustes, mis peavad pakkuma teaduspõhist õpet ning pikaajalist paindlikku ja atraktiivset teadus- ja õpetamiskarjääri. Need liidud kohustuvad viima oma koostöö järgmisele tasandile, luues ülikoolidevahelised Euroopa ülikoolilinnakud, kus ühised haridusvõimalused on standard. Nende ülikoolilinnakute rajamise ühe olulise osana loovad liidud sisemise kvaliteeditagamise süsteemid, millega tagatakse, et nende pakutavate ühiste haridusvõimaluste kvaliteet vastab kõrgeimatele standarditele. Nii tagatakse nende liitude sidusrühmadele kindlustunne ja hõlbustatakse haridusvõimaluste ühist pakkumist. Kindlaks on tehtud peamised elemendid spetsiaalse kvaliteeditagamise raamistiku uurimiseks ja selle kasutamise hindamiseks.

⁴ Nõukogu järeldused, milles käsitletakse Euroopa ülikoolide algatust „Kõrghariduse, teadusuuringute, innovatsiooni ja ühiskonna ühendamine: tee sillutamine Euroopa kõrghariduse uuele mõõtmele“ (ELT C 221, 10.6.2021, lk 14).

14. Kvalifikatsioonide ja välismaal veedetud õppeperioodide automaatne vastastikune tunnustamine on vajalik selleks, et muuta õpiränne kõigi jaoks tegelikkuseks, toetada ajude tasakaalustatud ringlust kõigi liikmesriikide vahel ja edendada konkurentsivõimet. Nõukogu 2018. aasta soovitusel kõrg- ja keskkariduskvalifikatsioonide ning välismaal läbitud õppeperioodide õpiväljundite automaatse vastastikuse tunnustamise edendamise kohta⁵ soovitati liikmesriikidel võtta vajalikud meetmed, et saavutada automaatne vastastikune tunnustamine, mis annab juurdepääsu edasistele õpingutele ilma vajaduseta läbida eraldi tunnustamismenetlust, selliselt et ühes liikmesriigis omandatud kõrghariduskvalifikatsiooni tunnustatakse teistes liikmesriikides automaatselt samal tasemel, nii et see annab juurdepääsu edasistele õpingutele, ilma et see piiraks kõrgkoolide või pädevate asutuste õigust kehtestada teatud õppekavade suhtes spetsiaalsed vastuvõtukriteeriumid või kontrollida dokumentide ehtsust. Tugevad kvaliteeditagamise süsteemid on automaatse tunnustamise tagamiseks vajaliku usalduse loomise alus.
15. Käesolevas soovitusel peetakse täiel määral kinni subsidiaarsuse, kõrgkoolide autonoomia ja akadeemilise vabaduse põhimõtetest ning soovitusel rakendatakse, võttes arvesse oma riigi olusid ja tehes koostööd liikmesriikide ja kõigi asjaomaste sidusrühmadega,

⁵ Nõukogu 26. novembri 2018. aasta soovitusel kõrg- ja keskkariduskvalifikatsioonide ning välismaal läbitud õppeperioodide õpiväljundite automaatse vastastikuse tunnustamise edendamise kohta (ELT C 444, 10.12.2018, lk 1).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

Kõigi kvaliteeditagamise süsteemide täiustamine

1. Liikmesriikidel soovitatakse:

- a) toetada kvaliteedi tagamise pidevat parandamist, sealhulgas eesmärgiga parandada kõrghariduse kvaliteeti ja asjakohasust, ning säilitada kõrgharidusasutustes kõrgetasemeline riikidevaheline usaldus ja vastutus;
- b) tagada, et kvaliteeditagamise süsteemid on eesmärgipärased ja seega suudavad reageerida peamistele kõrgharidust mõjutavatele ühiskondlikele ja majanduslikele sündmustele; Kõrgharidussüsteemid võivad lähtuvalt olemasolevatest headest tavadest käsitleda neid aspekte erineval viisil, näiteks julgustades kõrgharidusasutusi kaasama neid oma sisemistesse kvaliteeditagamise menetlustesse, lisama konkreetseid eesmärgid oma korrapärasesse välisesse kvaliteeditagamisse või kasutades süsteemi tasandil sihipäraseid või temaatilisi kvaliteedikontrolle. Kõrgharidusasutusel lasub põhivastutus nende haridusvõimaluste kvaliteedi tagamise küsimuses. Selline lähenemisviis tuleks ellu viia täielikus kooskõlas Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suunistega ning see võiks hõlmata järgmisi teemasid:
 - i) Bologna protsessis määratletud akadeemiliste põhiväärtuste edendamine ja kaitsmine;

- ii) õpetamis- ja õpitulemuste asjakohasus isikliku arengu, töölase konkurentsivõime ning kriitilise ja vastutustundliku kodanikuaktiivsuse seisukohast, tuginedes näiteks teabele hariduse omandanute käekäigu jälgimise kohta või tihedamale koostööle sotsiaalpartneritega, sealhulgas õppekava koostamine ja praktikavõimaluste pakkumine⁶;
- iii) kas programmid (mis annavad täiemahulise kraadi või mikrovalifikatsioonitunnistused) suurendavad üliõpilaste ja elukestvate õppijate pädevusi (st teadmisi, oskusi ja hoiakuid) peamistes ühiskondlikes ja majanduslikes valdkondades, nagu rohe- ja digipööre;
- iv) asjakohane koostoime hariduse, sealhulgas kutsehariduse, teadusuuringute, innovatsiooni ja ühiskonnale osutatavate teenuste vahel;
- v) kaasav kõrgharidus, nagu on määratletud Bologna protsessis, edendades muu hulgas ligipääsetavust ja soolist võrdsuslikkust ning üliõpilaskeskset õppimist ja heaolu;
- vi) atraktiivne ja kestlik akadeemiline karjäär ja töötingimused⁷;
- vii) rahvusvahelise koostöö tugevdamise strateegiad;

⁶ Nõukogu 20. novembri 2017. aasta soovitus haridusasutuse lõpetanute käekäigu jälgimise kohta (ELT C 423, 9.12.2017, lk 1).

⁷ Nagu on määratletud nõukogu 25. novembri 2024. aasta soovitusel atraktiivse ja kestliku karjääri kohta kõrghariduses (OJ C, C/2024/7282, 5.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/7282/oj>).

- c) võimaluse korral tagada, et kõrgharidusasutuste kvaliteeditagamise süsteemid on eesmärgipärased ja ressursitõhusad, vältimaks täiendavat halduskoormust;
- d) tagada, et otsused kõrgharidusasutuste ja õppekavade akrediteerimise, registreerimise ja hindamise kohta tehakse läbipaistval ja objektiivsel viisil kooskõlas Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suunistega, kasutades kvaliteedikultuuri edendamisel asjakohaseid eksperditeadmisi ning kaasates selle edendamisse kõrghariduskogukonna, sealhulgas üliõpilased, õppejõud ja haldustöötajad;
- e) innustada kõrgharidusasutusi jälgima, mil määral aitavad kvaliteedi tagamise süsteemid haridusvõimaluste kvaliteeti parandada;
- f) julgustada kvaliteeditagamise ülevaadete avaldamist (olgu siis kõrgkooli või õppekava tasandil) välise kvaliteeditagamise tulemuste andmebaasis (DEQAR) ja hõlbustada nende tõlkimist, et parandada kõrgharidusvõimaluste kvaliteedi rahvusvahelist läbipaistvust;

- g) tagada, et asutusesisesed kvaliteeditagamise süsteemid hõlmaksid kõiki kõrgharidusasutuses pakutavaid haridusvõimalusi. Mikrokraaditunnistusi andvate haridusvõimaluste puhul kasutada võrdlusalusena elukestvat õpet ja tööalast konkurentsivõimet toetavaid mikro kvalifikatsioonitunnistusi käsitlevat Euroopa lähenemisviisi ning liidu põhimõtteid mikro kvalifikatsioonitunnistuste väljatöötamise ja väljaandmise kohta⁸;
- h) toetada ja julgustada kvaliteediagentuure korraldama vastastikust õpet, võimaldades riikide kõrgkoolidel ja kvaliteediagentuuridel võrrelda oma tavasid mujal Euroopa haridusruumis järgitavate tavadega. Seda on võimalik teha võrdleva õppimise⁹ kaudu, kus kõrgkoolid ja kvaliteediagentuurid saavad õppida teistelt juhtivatelt kõrgharidusasutustelt, või analüüsides Euroopa hariduse omandanute käekäigu jälgimise andmeid ja Euroopa kõrgharidussektori vaatluskeskuselt saadud andmeid;

⁸ Nagu on välja toodud nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitusel, milles käsitletakse Euroopa lähenemisviisi elukestvat õpet ja tööalast konkurentsivõimet toetavatele mikro kvalifikatsioonitunnistustele (ELT C 243, 27.6.2022, lk 10).

⁹ Võrdlev õppimine on protsess, millega luuakse süsteemne ja integreeritud seos võrdlusuuringute ja vastastikuse õppe vahel kõigis kõrghariduse valdkonna kvaliteedi tagamisega seotud valdkondades.

Kõrgharidusasutuste liitude spetsiaalse kvaliteeditagamise raamistiku väljatöötamise uurimine

2. Liikmesriikidel soovitatakse osaleda sellise spetsiaalse Euroopa raamistiku väljatöötamise uurimises, mis võimaldaks kõrgharidusasutuste liitudel, mis osalevad püsivas ja pikaajalises koostöös, mis läheb kaugemale ajutisest või projektipõhisest koostööst, läbida oma ühise asutusesisese kvaliteeditagamise korra ühine välishindamine, mis hõlmab kõiki ühismeetmeid või vähemalt osalevate asutuste ühiseid haridusvõimalusi, vajaduse korral näiteks ühisõppekavasid või ühiseid mikrokvalifikatsioonitunnistusi. Selle raames tuleks teha järgmist:
- a) teha koostööd kvaliteeditagamise sidusrühmade ja kõrgharidusasutuste liitudega, et uurida sellise spetsiaalse kvaliteeditagamise raamistiku väljatöötamist, mis põhineb käesoleva soovitusel I lisas esitatud elementidel, ning seda testida, tuginedes programmi „Erasmus+“ rahastatud projektide EUniQ¹⁰ ja IMINQA¹¹ tulemustele, kui see on asjakohane;
 - b) hinnata vajadust sellise spetsiaalse raamistiku järele, pöörates erilist tähelepanu sellele, kas see võib märkimisväärselt vähendada halduskoormust ning anda selget lisaväärtust kõrgharidusasutustele ja teistele asjaomastele osalejatele;
 - c) hindamise tulemuste põhjal võimaldada EQARis registreeritud ELi kvaliteeditagamisasutustel ja nendel ELi asutustel, kes rakendavad täielikult Euroopa lähenemisviisi ühisõppekavade kvaliteedihindamisele, teha sellel raamistikul põhinev väline kvaliteeditagamise hindamine;

¹⁰ Projekti EUniQ raames töötati välja lähenemisviis Euroopa ülikoolide terviklikuks kvaliteedi tagamiseks.

¹¹ IMINQA on katusprojekt, millega toetatakse Bologna kvaliteeditagamise temaatilist vastastikust töörühma.

Välisele kvaliteeditagamisele suunatud õppekavapõhise või kombineeritud lähenemisviisi paindlikumaks muutmine

3. Liikmesriikidel soovitatakse:

- a) hõlbustada riikidevahelist koostööd ja kõrgharidussüsteemide paindlikkust, tehes järgmist:
 - i) toetades kõrgharidusasutusi kindla sisemise kvaliteeditagamise protsessi kehtestamisel või tõhustamisel ning tugeva institutsioonilise kvaliteedikultuuri arendamisel;
 - ii) kui kõrgharidusasutustel on paigas tugev sisemine kvaliteeditagamise protsess, edendades liikumist kvaliteeditagamise kõrgkoolipõhise lähenemisviisi suunas, näiteks nähes ette, et kvaliteediagentuur teostab kohustusliku õppekavade akrediteerimise ainult siis, kui tegemist on uute õppekavade esmase akrediteerimisega ja, kui see on võimalik, kehtestades sisemise kvaliteeditagamise protsessi osana eneseakrediteerimise korra;
 - iii) tugevdades kvaliteeditagamist käsitlevat tõenduspõhist lähenemisviisi, kasutades mitmesuguseid andmeid, sealhulgas andmeid, mis on saadud hariduse omandanute käekäigu jälgimise käigus ning Euroopa kõrgharidussektori vaatluskeskuselt; ning
 - iv) toetades kõrgharidusasutuste vastastikust õpet ja suutlikkuse suurendamist, et tugevdada nende kvaliteedikultuuri üleminekul kõrgkoolipõhisele lähenemisviisile, mis on suunatud välisele kvaliteeditagamisele;

- b) kui seda veel ei rakendata, võimaldada ja innustada Euroopa lähenemisviisi kasutamist, tehes järgmist:
 - i) kõrvaldades riiklikul tasandil lisatud kvaliteeditagamise kriteeriumid või mis tahes muud võimalikud haldus- või regulatiivsed takistused;
 - ii) luues soodsa keskkonna, kus pakutakse suuniseid ja tuge kvaliteeditagamise valdkonnas töötavatele inimestele, võttes arvesse kõrgharidusasutuste autonoomiat;
 - iii) soodustades sellise keskkonna loomist, kus selle kasutamisel ei teki rahalist kahju võrreldes riigi tasandil läbiviidavate menetlustega.

Ühise Euroopa kraadi märgise kasutuselevõtuks vundamendi loomine

Soovitatakse anda ühise Euroopa kraadi märgis ainult:

- a) siis, kui kõik II lisas sätestatud ühise Euroopa kraadi märgise kriteeriumid on täidetud, ning
- b) Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suuniste või tunnustatud õppekavade kohaselt tagatud kvaliteedi puhul, sõltuvalt riiklikest oludest, et tagada ühiste standardite kohaldamine ning märgise kvaliteet ja usaldusväärsus.

4. Liikmesriikidel soovitatakse:

- a) võimaldada EQARis registreeritud kvaliteediagentuuridel ja nendel ELi agentuuridel, mis täies ulatuses rakendavad Euroopa lähenemisviisi ühisõppekavade kvaliteedikindlusele, teha järgmist:
- i) anda ühise Euroopa kraadi märgis¹² ühiskraadi õppekavadele, mis tuginevad olemasolevatele Bologna protsessi vahenditele ning vastavad Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standarditele ja suunistele ning II lisas sätestatud Euroopa kriteeriumidele, kui on nõutud õppekava või välist kvaliteeditagamist käsitlev kombineeritud lähenemisviis;
- või
- ii) anda igat liiki kõrgharidusasutustele, kelle riiklik või piirkondlik väline kvaliteeditagamine toimub kõrgkoolipõhiselt, võimalus anda ise oma ühiskraadi õppekavadele ühise Euroopa kraadi märgis, mis põhineb sisemisel kvaliteeditagamisel ning vastavusel olemasolevatele Bologna protsessi vahenditele, Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standarditele ja suunistele ning kõikidele Euroopa kriteeriumidele;
- b) teha kindlaks viisid, kuidas täiendada riiklike kvaliteediagentuuride töö korrapärast läbivaatamist Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suuniste kohaselt, et tagada ühisõppekavade vastavus Euroopa kriteeriumidele, ning luua andmehoidla ühisõppekavadest, mis vastavad Euroopa kriteeriumidele ning on ühise Euroopa kraadi märgise andmiseks kõlblikud;
- c) teha koostööd komisjoniga, et hinnata, kas ühise Euroopa kraadi märgise andmise Euroopa kriteeriumeid saaks kohaldada ka kõrghariduse õppekavade suhtes, mis on Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku viiendal tasemel, kui see on kohaldatav.

¹² Nagu on märgitud nõukogu 5. aprilli 2022. aasta soovitusel (mis käsitleb võimaluste loomist tulemuslikuks Euroopa kõrghariduskoostööks (ELT C 160, 13.4.2022, lk 1)) punktis 12.

Automaatse tunnustamise rakendamine

5. Liikmesriikidel soovitatakse:

- a) soodustada ja toetada automaatse vastastikuse tunnustamise rakendamise hindamist¹³ kõrgharidusasutuste sisemiste ja väliste kvaliteeditagamise protsesside kaudu;
- b) töötada tihedas koostöös kõrgharidusasutuste ja teiste asjaomaste sidusrühmadega välja ning anda kõrgharidusasutustele selged suunised selle kohta, kuidas teha vahet ligipääsu võimaldava kvalifikatsiooni automaatsel tunnustamisel ja kõrgharidusasutuste õigusel teha otsuseid konkreetsele õppekavale vastuvõtmise kohta. vaadata need suunised vajaduse korral läbi, tuginedes programmi „Erasmus+“ automaatse tunnustamise edendusrühmade hindamismenetluste tulemustele¹⁴;
- c) toetada kõrgharidusasutusi õpitulemustel põhineva lähenemisviisi rakendamisel vastuvõtumenetluste puhul, ilma et see piiraks nende asutuste õigust määrata ise kindlaks oma konkreetsed vastuvõtukriteeriumid;
- d) teha koostööd kõrgharidusasutuste ja riiklike või piirkondlike tunnustamisasutustega, et jälgida tunnustamisotsuseid, tõhustades andmete kogumist ja tõenditel põhinevaid lähenemisviise kõrgkooli, piirkonna, riigi ja Euroopa tasandil;

¹³ Nagu on määratletud nõukogu 26. novembri 2018. aasta soovitustes kõrg- ja keskhariduskvalifikatsioonide ning välismaal läbitud õppeperioodide õpiväljundite automaatse vastastikuse tunnustamise edendamise kohta (ELT C 444, 10.12.2018, lk 1).

¹⁴ Nagu on soovitatud komisjoni 23. veebruari 2023. aasta aruandes nõukogule kõrg- ja keskhariduskvalifikatsioonide ning välismaal läbitud õppeperioodide õpiväljundite automaatse vastastikuse tunnustamise edendamist käsitleva nõukogu soovitusel rakendamise kohta (COM(2023) 91 final).

- e) toetada kõrgharidusasutusi kõigi kraadide ja mikro kvalifikatsioonitunnistuste väljaandmisel vormingus, mis vastab Euroopa digitaalsete kvalifikatsioonitunnistuste standarditele, sealhulgas Euroopa õppemudelile kui automaatse tunnustamise peamisele võimaldajale, kasutades selleks Euroopa digitaalsete kvalifikatsioonitunnistuste sisseehitatud autentsuse kontrolli ning kvaliteeditagamise ja akrediteerimise tõendamist;
 - f) soodustada ja toetada ENIC-NARIC-keskuste ja kõrgharidusasutuste töötajate suutlikkuse suurendamist ja võrgustike loomist koolituse ja digivahendite abil, sealhulgas tehisintellekti valdkonnas, ning tagada tihe koostöö tunnustamis- ja kvaliteeditagamisasutustega;
 - g) toetada tihedat koostööd tunnustamise ja kvaliteeditagamisega tegelevate töötajate vahel nii riigi kui Euroopa tasandil, koostööd ENIC-NARIC-võrgustiku ja kõrghariduse kvaliteedi tagamise Euroopa võrgustiku (ENQA) vahel.
6. Liikmesriikidel soovitatakse käesolevaid soovitusi võimalikult kiiresti järgida, et võimaldada igat liiki kõrgharidusasutustel ühist Euroopa kraadi märgist ühiselt rakendada hakata ning uurida viisi, kuidas ühine Euroopa kraad kasutusele võtta, tegutsedes kooskõlas nõukogu resolutsiooniga ühise Euroopa kraadi märgise kohta ja võimaliku ühise Euroopa kraadi loomiseks vajalike järgmiste sammude kohta: Euroopa konkurentsivõime ja Euroopa kõrghariduse atraktiivsuse suurendamine. Neil palutakse Euroopa haridusruumi raamistiku tööstruktuuride raames¹⁵ teavitada komisjoni korrapäraselt meetmetest, mis on võetud sobival tasandil, et toetada käesoleva soovituse eesmäärke, mis on olulised sammud Euroopa haridusruumi saavutamiseks ja edasiarendamiseks;

¹⁵ Nagu on üksikasjalikult kirjeldatud nõukogu resolutsioonis, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030) (ELT C 66, 26.2.2021, lk 1).

KUTSUB KOMISJONI ÜLES:

7. toetama EQARi hallatava välise kvaliteeditagamise tulemuste andmebaasi (DEQAR)¹⁶ edasiarendamist, et kasutada seda ühise Euroopa kraadi märgise saanud õppekavade andmehoidlana, tuginedes riiklike akadeemilise tunnustamise infokeskuste (NARIC) headele tavadele, kes kasutavad seda automaatseks tunnustamiseks;
8. jätkama hariduse omandanute käekäigu jälgimise tavade väljatöötamise ja edendamise toetamist, et tõsta kõrghariduse kvaliteeti ja suurendada selle asjakohasust, samuti parandada selle võrdlemist ja analüüsi riikide ja kõrgkoolide vahel;
9. jätkuvalt jagama liikmesriikide ja laiema kõrghariduskogukonnaga kogemusi, mis on saadud riikidevahelistest koostööalgatustest, nagu Euroopa ülikoolide liidud, ja programmidest, nagu Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad, Marie Skłodowska-Curie (MSCA) ühised doktoriõppekavad või programmi „Digitaalne Euroopa“ kaudu rahastatavad eriharidusprogrammid¹⁷.

¹⁶ DEQAR on kõrghariduse kvaliteedi tagamise Euroopa registrisse (EQAR) kantud kvaliteediagentuuride välise kvaliteeditagamise tulemuste andmebaas. Kõik EQARis registreeritud agentuurid võivad oma aruanded andmebaasis avaldada. DEQARis osalemine on vabatahtlik.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/694, millega luuakse programm „Digitaalne Euroopa“ ja tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2015/2240 (ELT L 166, 11.5.2021, lk 1).

10. innustama liikmesriike kasutama kohandatud tehnilise oskusteabe saamiseks tehnilise toe instrumenti, et kavandada ja rakendada vajalikke reforme kõrghariduse valdkonnas, sealhulgas parandades selleks kõrgharidusasutuste juhtimis- ja kvaliteeditagamise mehhanisme;
11. toetama võrdlevat õppimist kvaliteediagentuuride vahel.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

Kõrgharidusasutuste liitude spetsiaalse kvaliteeditagamise raamistiku väljatöötamise uurimise elemendid

1. SISSEJUHATUS

Järgmised elemendid on sõnastatud nii, et nende alusel saaks kõrgharidusasutuste liitude uue kvaliteeditagamise lähenemisviisi täielikku raamistikku edasi uurida. Neis kasutatakse ära ka programmi „Erasmus+“ rahastatud projektide QA-FIT ja IMINQA tulemusi. Kõnealuseid elemente analüüsiti koostöös kvaliteeditagamise sidusrühmadega ning need ei ole mõeldud muude kvaliteeditagamise protsesside dubleerimiseks. Neid uuritakse edasi koos liikmesriikide ja kõrghariduse sidusrühmadega. Tegemist on vabatahtliku vahendiga, mida kõrgharidusasutuste liidud võivad kasutada, et tagada ühiselt hallatavate tegevuste kvaliteet ja tõhusus.

2. EESMÄRK

Kooskõlas Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suuniste põhimõtetega ühendaks kvaliteeditagamise hindamine kaks eesmärki, st vastutuse ja parandamise, et teha järgmist:

- a) aidata kaasa kõrgharidusasutuste liidu kvaliteedi parandamisele ja toetada seda liitu eesmärkide saavutamisel; ning
- b) võimaldada kõrgharidusasutuste liidul näidata oma ühiselt juhitavate tegevuste kvaliteeti.

Selle tulemusena kõrgharidusasutuste liidu valitud kvaliteediagentuuri tehtav hindamine:

- a) tunnistaks, et kõrgharidusasutuste koostöö on kõrgharidusasutuste liit käesoleva soovitusel tähenduses;
- b) vähendaks kõrgharidusasutuste liidu halduskoormust, võimaldades ühiselt juhitavatel tegevustel läbida välise kvaliteeditagamise ühiselt ja ainult üks kord kindlaksmääratud kehtivusaja jooksul, selle asemel et kohaldada mitut riiklikku välise kvaliteeditagamise süsteemi; ning
- c) hõlbustaks kõrgharidusasutuste liitude poolt ühiste haridusvõimaluste kvaliteedi tagamist, näiteks ühisõppekavade või mikrovalifikatsioonitunnistuste puhul.

3. PÕHIMÕTTED

Kvaliteediagentuuride välja töötatud hindamismetoodika:

- a) kajastaks kõrgharidusasutuste liitude autonoomiat ja mitmekesisust;
- b) julgustaks kõrgharidusasutuste liitu looma ühise sisemise kvaliteeditagamise süsteemi, mis hõlmaks kõiki ühiseid haridusvõimalusi;
- c) järgiks ühekordsuse põhimõtet: ühiste haridusvõimaluste kvaliteet oleks väliselt tagatud ainult üks kord sama kehtivusaja jooksul; ning
- d) integreeriks kõik Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suuniste asjakohased osad, Euroopa lähenemisviisi ühisõppekavade kvaliteedihindamisele ja vajaduse korral käesoleva soovitusel II lisas sätestatud ühise Euroopa kraadi kriteeriumid.

4. KÕLBLIKKUS

Hindamine oleks avatud kõigile Euroopa kõrgharidusruumi kõrgharidusasutuste liitudele.

Kõrgharidusasutuste liidul peaks olema mingis vormis kõrgharidusasutuste liidu sisemine kvaliteeditagamine, millega võetakse vastutus teatavate ühiselt hallatavate tegevuste eest.

5. KOHALDAMISALA

Hindamisel keskendutaks kõrgharidusasutuste liidu sisemise kvaliteeditagamise ja kvaliteedi parandamise mehhanismide tõhususele. Kõrgharidusasutuste liit peaks kindlaks määrama ja muutma läbipaistvaks, milliste ühiste haridusvõimaluste ja tegevuste suhtes kohaldatakse ühist, vastava kõrgharidusasutuste liidu sisemist kvaliteeditagamist.

6. PEAMISED TUNNUSJOONED

Hindamine põhineks standarditel, mis hõlmavad täielikult Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suuniste 1. osa.

Standardid võiksid ka sisaldada kinnitust selle kohta, et kõrgharidusasutuste liidu sisemine kvaliteeditagamine tagab järgmist:

- a) kõrgharidusasutuste liidu pakutavad ühised õppekavad vastavad standarditele, mis on sätestatud Euroopa lähenemisviisis ühisõppekavade kvaliteedihindamisele; ning
- b) ühised õppekavad vastavad Euroopa kriteeriumidele, mille alusel antakse ühine Euroopa kraadi märgis, kui kõrgharidusasutuste liit otsustab selle anda.

Hindamise peaks läbi viima EQARis registreeritud ELi kvaliteediagentuur või kõrgharidusasutuste liidu valitud ELi asutus, mis rakendab täielikult Euroopa lähenemisviisi ühisõppekavade kvaliteedikindlusele.

Hindamisel peaks kasutama nende elementide alusel uuritavas täielikus raamistikus koostatavat ühtset metoodikat ja menetlust, mida kohaldatakse olenemata sellest, milline agentuur hindamist läbi viib.

Selline metoodika tagaks, et iga menetlus on kohandatud konkreetsele kõrgharidusasutuste liidule, võttes arvesse selle missiooni, koosseisu (nt suurus ja geograafilist ulatust) ning ühiselt hallatavate tegevuste ulatust.

7. TULEMUSED JA TAGAJÄRJED

Hindamise tulemusena teeb EQARis registreeritud ELi kvaliteediagentuuri või ELi asutuse, mis rakendab täielikult Euroopa lähenemisviisi ühisõppekavade kvaliteedikindlusele, otsuse, mis võib olla positiivne, tingimuslikult positiivne või negatiivne.

Riiklikke nõudeid arvesse võttes annaks positiivne hindamisotsus kõrgharidusasutuste liidule õiguse:

- a) akrediteerida ise oma ühiseid haridusvõimalusi, mida hindamine hõlmab, kasutades Euroopa lähenemisviisi ühisõppekavade kvaliteedikindluse standarditele; ning
- b) kasutada ühist Euroopa kraadi märgist nende programmide puhul, mis vastavad ühise Euroopa kraadi märgise Euroopa kriteeriumidele.

Liikmesriigid võiksid positiivset hindamisotsust tunnustada järgmiselt:

- a) vabastades kõrgharidusasutuse tasandil toimuva riikliku välise kvaliteeditagamise puhul täiendavatest riiklikest kvaliteeditagamismenetlustest kõik ühised haridusvõimalused, mis on hõlmatud ühise sisemise kvaliteeditagamisega, mis on läbinud hindamise; ning
- b) vabastades õppekava tasandil toimuva riikliku välise kvaliteeditagamise puhul täiendavatest riiklikest kvaliteeditagamismenetlustest kõik õppekavad, mis on hõlmatud ühise sisemise kvaliteeditagamisega, mis on läbinud hindamise.

Ühise Euroopa kraadi märgise saamise Euroopa kriteeriumid

Euroopa kriteeriumid on jagatud kahte kategooriasse:

- esimene kategooria keskendub õppekava korraldusele,¹⁸ tuginedes Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardites ja suunistes ja Euroopa lähenemisviisis sisalduvatele kriteeriumidele¹⁹;
- Teine kategooria keskendub Euroopa mõõtmele ja hõlmab väärtuspõhiseid kriteeriume, mis kajastavad ühiste Euroopa väärtuste tähtsust. Sellega edendatakse Euroopa kõrgharidusruumi väärtusi (akadeemiline vabadus, akadeemiline usaldusväarsus, kõrgharidusasutuste autonoomia, üliõpilaste ja töötajate osalemine kõrghariduse juhtimises ja avaliku sektori vastutus kõrghariduse eest) ning mitmekeelsust, kaasatust, keskkonnasäästlikkust, interdistsiplinaarsust, õppimisvõimalusi väljaspool akadeemilisi ringkondi ning tööalast konkurentsivõimet ja digitaliseerimist – need elemendid muudavad ühise Euroopa kraadi märgise ainulaadseks. Sellega seoses on oluline, et osalevatele kõrgharidusasutustele oleks antud Erasmuse kõrgharidusharta ja et nad oleksid lisanud oma ühistesse menetlustesse Euroopa mõõtme kriteeriumid.²⁰

¹⁸ Õppekava korralduse all mõeldakse seda, kuidas ühisõppekava on koostatud ja kuidas see toimib partnerasutustes.

¹⁹ Dünaamilise ühtlustamise protsessi raames tuleks Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suuniste ja Euroopa lähenemisviisi tulevase muudatuse kohaldada ka ühise Euroopa kraadi märgise andmise kriteeriumide suhtes.

²⁰ Ühisõppekava puudutavad ühised menetlused on menetluslik ja õiguslik raamistik, millega reguleeritakse ühisõppekava elluviimist ja kavandamist. Ühised menetlused võivad hõlmata näiteks ühist vastuvõtmist, üliõpilaste valimist, ühist õppekava, kvaliteedi tagamise menetlusi, hindamist, hindamissüsteemi, ühist juhtimist, kestlikkuspoliitikat, finantskorraldust, ühist lähenemist vilistlastele, kommunikatsiooni- ja levitamisstrateegiat, ühist intellektuaalomandipoliitikat. Sellised menetlused on tavaliselt sätestatud sellistes ühisdokumentides nagu konsortsiumikokkulepe.

Euroopa kriteeriumid on jagatud kahte kategooriasse, et kajastada selgelt kõrgharidusasutuste esmast vastutust akadeemiliste väärtuste kaitsmisel, tunnistades samal ajal Euroopa mõõtmel tähtsust.

Ühise Euroopa kraadi märgise saamise Euroopa kriteeriume kontrollib kas kõrghariduse kvaliteedi tagamise Euroopa registris (EQAR) registreeritud ELi kvaliteediagentuur või ELi asutus, mis rakendab täielikult Euroopa lähenemisviisi ühisõppekavade kvaliteedikindlusele, või näiteks end ise akrediteerivate kõrgharidusasutuste puhul toimub kontroll enesehindamise teel. Ühise Euroopa kraadi märgise andmise kriteeriume kontrollitakse ettevõtja kinnituste ja akrediteerimis- või hindamisaruannete ning ühisõppekava korda kirjeldavate põhidokumentide, näiteks konsortsiumikokkulepete alusel.

Ühise Euroopa kraadi märgise saamise Euroopa kriteeriumid			Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku tasemed
A. Õppekava korralduse kriteeriumid			
	A1. Osalevad kõrgharidusasutused	Ühisõppekava pakuvad vähemalt kaks kõrgharidusasutust vähemalt kahest eri liikmesriigist.	6, 7, 8
	A2. Riikidevahelise ühiskraadi andmine	Ühisõppekava kavandavad ja viivad ühiselt ellu kõik asjaomased kõrgharidusasutused.	6, 7, 8
		Ühisõppekavaga antakse ühiskraad.	6, 7, 8
		Üliõpilastele antakse ühine akadeemiline õiend.	6, 7
		Ühisõppekavas kirjeldatakse õpiväljundeid ja ainepunkte vastavalt Euroopa ainepunktisüsteemi kasutusjuhendile.	6, 7

	A3. Ühisõppekava puudutavad ühised menetlused	Ühisõppekaval on ühised põhimõtted, menetlused ja/või kord, millega määratakse kindlaks õppekava kavandamine ja täitmine ning kõik korralduslikud ja haldusküsimused. Üliõpilaste esindajad osalevad otsustusprotsessis, et määrata kindlaks ühised põhimõtted ja menetlused ja/või kord.	6, 7, 8
	A4. Kvaliteeditagamise kord	Sisemist ja välist kvaliteeditagamist teostatakse kooskõlas Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suunistega. Kõrgharidusasutusi, õppevaldkonda või õppekava hindab EQARis registreeritud ELi kvaliteediagentuur või ELi asutus, mis rakendab täielikult Euroopa lähenemisviisi ühisõppekavade kvaliteedihindamisele.	6, 7, 8

		Ühisõppekava hindamisel kasutatakse ühisõppekavade kvaliteedikindlust käsitleva Euroopa lähenemisviisi standardeid (Euroopa lähenemisviisi).	6, 7, 8
	A5. Hariduse omandanute käekäigu jälgimine	Ühisõppekava raames jälgitakse hariduse omandanuid kutse- ja kõrghariduse omandanute karjääriseiresüsteemi kaudu või kasutades Euroopa kõrgharidussektori vaatluskeskuse kogutud andmeid.	6, 7, 8
	A6. Üliõpilaskeskne õpe	Ühisõppekava on kavandatud ja pidevalt täiustatud ning seda viiakse ellu viisil, mis julgustab õpilasi õppeprotsessis aktiivselt osalema. Üliõpilaste hindamine kajastab seda lähenemisviisi.	6, 7, 8

	A7. Riikidevahelised ülikoolilinnakud – juurdepääs teenustele	Õppekaval on ühised põhimõtted, millega tagatakse, et üliõpilastel ja töötajatel oleks kõigis osalevates kõrgharidusasutustes juurdepääs asjakohastele teenustele seal immatrikuleeritud üliõpilaste ja kohalike töötajatega võrdsetel tingimustel ²¹ .	6, 7, 8
	A8. Paindlik ja lõimitud üliõpilasränne	Ühisõppekava pakub üliõpilaste füüsilist õpirännet vähemalt 30 ECTSi raames (mida saab jagada mitmeks etapiks) ühes või mitmes partnerasutuses. Ühisõppekava raames pakutakse üliõpilastele, kes ei saa reisida, selliseid alternatiive nagu veebipõhine ühisõpe ja/või põimitud õpiränne.	6, 7
		Ühisõppekava pakub vähemalt kuus kuud füüsilist õpirännet ühes või mitmes partnerasutuses. Ühisõppekava raames pakutakse alternatiive üliõpilastele, kes ei saa reisida.	8
	A9. Väitekirjade kaashindamine ja kaasjärelvalve	Väitekirjade üle teostavad järelvalvet vähemalt kaks järelvalve tegijat ja neid hindavad kaasjärelvalve tegijad või komitee, kuhu kuuluvad liikmed vähemalt kahest erinevast asutusest, mis asuvad kahes eri riigis.	8

²¹ See ei tähenda automaatset õigust rahalistele hüvitistele, nagu stipendiumid või sotsiaalkindlustus kõikides institutsioonides.

B. Euroopa mõõtme kriteeriumid

	B1. Interdistsiplinaarsus ja teaduspõhine õpe	Ühisõppekava kord hõlmab integreeritud interdistsiplinaarsuse ja/või teaduspõhiseid õppimise komponente, mis on kohandatud vastavalt ühisõppekava olemusele ja oludele.	6, 7, 8
	B2. Õppimisvõimalused väljaspool akadeemilisi ringkondi ja töölane konkurentsivõime	Ühisõppekava korraga nähakse ette sellised võimalused laiendada õpilaste õpikogemust väljapoole akadeemilist konteksti, mis on kohandatud vastavalt ühisõppekava olemusele ja oludele, sealhulgas tööturu nõudmistele, hõlmates sektoritevahelisi komponente või tegevusi ning valdkonnaülestest oskuste arendamist ²² .	6, 7, 8

²² Kõnealused võimalused hõlmavad muu hulgas selliseid elemente nagu koostöö majandus- ja sotsiaalsektoritega õppekavade koostamisel ja/või rakendamisel, praktikakohad, töölõppimine, lähetus / tööle suunamine, vabatahtlik tegevus, õppimine kogukonnale kasuliku töö kaudu ning probleemipõhised lähenemisviisid.

	B3. Digipööre	Ühisõppekava kord hõlmab tudengitele pakutavaid piisavate digioskuste ja -pädevuste arendamise võimalusi, mis on kohandatud vastavalt ühisõppekava olemusele ja oludele.	6, 7, 8
	B4. Väärtused	Ühisõppekava kord järgib Euroopa kõrgharidusruumi väärtusi (akadeemiline vabadus, akadeemiline usaldusväarsus, kõrgharidusasutuste autonoomia, üliõpilaste ja töötajate osalemine kõrghariduse juhtimises ja avaliku sektori vastutus kõrghariduse eest) ning sisaldab kohustust edendada ühiseid Euroopa väärtusi ²³ ja demokraatlikku kodakondsust.	6, 7, 8

²³ Nagu on väljendatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas.

	B5. Mitmekeelsus	Ühisõppekava kord pakub võimalusi anda igale õpilasele keeleoskus, puutudes õppetegevuse või õpirände käigus kokku vähemalt kahe erineva ELi keelega ²⁴ .	6, 7, 8
	B6. Kaasamine	Ühisõppekava korraga võetakse kohustus suurendada osalemist, edendades mitmekesisust, võrdsust ja kaasatust ning võttes vastu kohandatud meetmed vähemate võimalustega üliõpilaste ja töötajate toetamiseks.	6, 7, 8
		Ühisõppekava korraga võetakse kohustus järgida Euroopa teadlaste harta põhimõtteid.	8
	B7. Keskkonnakestlikkus	Ühisõppekava kord hõlmab keskkonnakestlikkusega seotud poliitikat ja meetmeid ning rakendab meetmeid oma tegevuse keskkonnajalajälje minimeerimiseks ning näeb õpilastele ette võimalused arendada piisavaid keskkonnahoidlikke oskusi ja pädevusi, mis on kohandatud vastavalt ühisõppekava olemusele ja oludele.	6, 7, 8

²⁴ Kokkupuude ELi keeltega võib toimuda keel(t)e aktiivsel ja/või passiivsel kasutamisel mis tahes tasemel õpetamis- ja/või õppetegevuses, eksamil, teadusuuringutes, ametialases või ühiskondlikus tegevuses ning õpirändeperioodidel, sealhulgas kui õpirände sihtkohaks on riik, kus igapäevaelus kasutatakse peamiselt teist keelt.

Kasutatud terminid

Kõrgharidusasutuste liit on rühm, mis koosneb vähemalt kahest Euroopa kõrgharidusasutusest, mis on teinud riikidevahelist pikaajalist struktuurset koostööd, mida kinnitab ühine missiooni kirjeldus, mille on heaks kiitnud iga kõrgharidusasutuste liidu liikme asjaomased otsuseid tegevad organid kõrgharidusasutuse tasandil. See koostöö hõlmab ühist otsuste tegemist juhtimise kohta ja selle põhiülesanne on ühiste haridusvõimaluste pakkumine. Tähelepanuväärsed näited on Euroopa ülikoolide algatuse raames rahastatavad kõrgharidusasutuste liidud.

Haridusvõimalused tähendavad kõrgharidust selle kõige laiemas tähenduses, sealhulgas täiemahulist kraadi andvaid õppekavasid, mikro kvalifikatsioonitunnistuse andvaid kursusi, samuti võimalusi, mis ei ole osa formaalset kraadi andvast õppekavast.

Euroopa lähenemisviis ühisõppekavade kvaliteedikindlusele on lähenemisviis, mille kiitsid 2015. aasta mais heaks kõrghariduse eest vastutavad Euroopa ministrid ja mis töötati välja, et lihtsustada nende programmide kvaliteedi välist tagamist: selles määratakse kindlaks standardid, mis põhinevad Euroopa kõrgharidusruumi kokkulepitud vahenditel, kohaldamata täiendavaid riiklikke kriteeriume. See lähenemisviis peaks hõlbustama integreeritud lähenemisi ühisõppekavade kvaliteedi tagamisele, mis kajastavad ja peegeldavad ka tegelikult nende ühist olemust. See lähenemisviis on kättesaadav järgmisel aadressil:

https://www.eqar.eu/assets/uploads/2018/04/02_European_Approach_QA_of_Joint_Programmes_v1_0.pdf

Hindamise all mõeldakse kõrgharidusasutuse siseselt või väliselt läbi viidud haridusasutuse või haridusvõimaluste kvaliteeditagamise kontrolli.

Ühiskraadi õppekava all mõeldakse ühist kraadi andvat ühisõppekava.

Ühine Euroopa kraad: ühise Euroopa kraadi lõplik kuju ja määratlus määratakse kindlaks siis, kui nõukogu otsustab astuda samme selle kasutuselevõtuks pärast seda, kui on analüüsinud komisjoni hindamisaruannet, mis käsitleb ühise Euroopa kraadi märgise rakendamist, ja ühise Euroopa kraadi teostatavusuuringut, mida on kirjeldatud nõukogu resolutsioonis ühise Euroopa kraadi märgise kohta ja võimaliku ühise Euroopa kraadi loomiseks vajalike järgmiste sammude kohta: Euroopa konkurentsivõime ja Euroopa kõrghariduse atraktiivsuse suurendamine. Praeguses etapis võib seda määratlada järgmiselt: üliõpilastele antav ühiskraad, mis tõendab sellise ühisõppekava läbimist, mida pakuvad kaks või enam kõrgharidusasutust eri riikidest, sealhulgas vähemalt kahest ELi liikmesriigist. Ühise Euroopa kraadi andmisega lõppev ühisõppekava vastab ühiste Euroopa kriteeriumidele ning kvaliteedile kooskõlas Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardite ja suunistega ning Euroopa lähenemisviisiga, mis peaks hõlbustama automaatset tunnustamist ELis. Kui riiklikud kvalifikatsiooniraamistikud seda nõuavad, võib ühise Euroopa kraadi integreerida riiklikesse õigusaktidesse, et hõlbustada selle rakendamist kõigis riikides, kus osalevad kõrgharidusasutused asuvad.

Ühise Euroopa kraadi märgis: kvaliteedimärgis, mis antakse ühisõppekavadele, mida pakuvad riikidevahelise koostöö kaudu eri riikide, sealhulgas vähemalt kahe ELi liikmesriigi kõrgharidusasutused, et see toimiks turundusvahendina, edendades vastavust Euroopa standarditele ning tagades märgistatud ühisõppekavade nähtavuse ja hea maine. Märgis antakse ühiste Euroopa kriteeriumide alusel pärast hindamist, mille viivad läbi akrediteerimise või kvaliteeditagamise eest vastutavad pädevad asutused, näiteks end ise akrediteerivad ülikoolid, akrediteerimisasutused või kvaliteeditagamisasutused.

Ühiselt hallatavad tegevused hõlmavad neid kõrgharidusasutuste liidu ja selle liikmete tegevusi, mille suhtes kõrgharidusasutuste liit on otsustanud kohaldada ühist sisemist kvaliteeditagamise süsteemi.

Ühisõppekava all mõeldakse lõimitud õppekava, mida koordineerivad ja pakuvad ühiselt eri kõrgharidusasutused ning mille tulemuseks on topelt-/mitmekordne teaduskraad või ühiskraad.

Kvaliteeditagamine tähendab nii asutusesiseseid kui ka -väliseid protsesse, mida viib läbi kõrgharidusasutus või kvaliteediagentuur, et tagada õpikeskkond, kus õppekavade sisu, õppevõimalused ja -vahendid on õiglased ja eesmärgipärased. Kvaliteeditagamistoimingutel on kaks eesmärki:

- **vastutus:** kvaliteeditagamise süsteemiga tagatakse kõrghariduskogukonnale ja üldsusele kõrgharidusasutuse tegevuse kvaliteet, järgides teatavaid standardeid. See võib olla aluseks kõrgharidusasutusele teatavate õiguste andmisel: üliõpilaste vastuvõtmine, teaduskraadide andmine, riikliku toetuse saamine;
- **parandamine:** kvaliteeditagamise süsteemidega antakse ka kõrgharidusasutustele ja -asutustes nõu ja soovitusi selle kohta, kuidas nad saaksid oma tegevust parandada.

Kokkuvõttes tekitavad kvaliteeditagamise süsteemi vastutus ja parandamine usaldust kõrgharidusasutuse tulemuslikkuse vastu. Need on keskse tähtsusega, et toetada sellise kvaliteedikultuuri arengut, mille on omaks võtnud kõik alates üliõpilastest ja töötajatest kuni kõrgharidusasutuste juhtkonnani. Käesolevas dokumendis kasutatakse mõistet „kvaliteeditagamine“ selleks, et kirjeldada kõiki pideva täiustamise tsükli tegevusi, st nii vastutust kui ka parandamist.

- a) **Sisemine kvaliteeditagamine** viitab protsessidele, mida viivad läbi kõrgharidusasutused ise. Need töötatakse tavaliselt välja kõrgharidusasutuste kvaliteedi tagamise strateegia raames ja nendega kinnitatakse kõrgharidusasutuste esmavastutust nende pakutava õppe kvaliteedi ja selle tagamise eest.
- b) **Väline kvaliteeditagamine** tähendab kvaliteediagentuuride teostatavaid protsesse.
- c) **Kõrgkoolipõhine lähenemisviis välisele kvaliteeditagamisele** tähendab, et kõrgharidusasutus peab läbima välise kvaliteeditagamise protsessi ainult asutuse tasandil, et hinnata asutusesiseste kvaliteeditagamise protsesside tõhusust ja seda, kas asutusel on selle õppevõimaluste kõrge kvaliteedi tagamiseks piisavalt küps kvaliteedikultuur. See võimaldab kõrgharidusasutusel välja töötada ja ellu viia õppekavasid ilma välise kvaliteedikontrollita õppekava tasandil (paljudes riikides nimetatakse seda eneseakrediteerimiseks).
- d) **Õppekavapõhine lähenemisviis välisele kvaliteeditagamisele** tähendab, et ühe või mitme kõrgharidusasutuse iga õppekava (või õppekavade rühm) peab läbima korrapärase välise kvaliteeditagamise kontrolli.

- e) **Kombineeritud lähenemisviis välisele kvaliteeditagamisele** viitab olukorrale, kus kõrgharidussüsteem kasutab nii kõrgkoolipõhist kui ka õppekavapõhist lähenemisviisi. Nii on see enamikus ELi kõrgharidussüsteemides²⁵.

Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardid ja suunised (ESG) on kõrghariduse sisemise ja välise kvaliteedikindlustuse standardid ja suunised. Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardid ja suunised ei kujuta endast kvaliteedistandardeid ja nendega ei ole ette nähtud, kuidas kvaliteeditagamise protsesse rakendatakse, kuid nendega antakse suunised, mis hõlmavad kõrghariduses kvaliteedi eduka tagamise ja õpikeskkondade jaoks üliolulisi valdkondi. Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardeid ja suuniseid tuleks käsitleda laiemas kontekstis, mis hõlmab ka kvalifikatsiooniraamistikke, Euroopa ainepunktisüsteemi ja akadeemilist õiendit, mis aitavad samuti edendada läbipaistvust ja vastastikust usaldust kõrghariduse vastu Euroopa kõrgharidusruumis. Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardid ja suunised on kättesaadavad järgmisel aadressil: <https://www.enqa.eu/esg-standards-and-guidelines-for-quality-assurance-in-the-european-higher-education-area/>.

²⁵ Vastustes komisjoni 2023. aasta uuringule nõukogu soovitus (mis käsitleb võimaluste loomist tulemuslikuks Euroopa kõrghariduskoostööks) rakendamise kohta teatasid 14 ministeeriumi, et nad kohaldavad välise kvaliteeditagamise suhtes kombineeritud lähenemisviisi.